

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ НАУКИ І ОСВІТИ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 100
від 16 січня 2019 року

Про підсумки конкурсу щодо обрання членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти

Заслухавши інформацію заступника Міністра освіти і науки України Рашкевича Ю.М., першого віце-президента Національної академії педагогічних наук України, голови Конкурсної комісії з обрання членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Лугового В.І., Генерального директора Директорату вищої освіти і освіти дорослих Міністерства освіти і науки України Шарова О.І., а також, враховуючи виступи інших учасників засідання, Комітет з питань науки і освіти відзначає наступне.

Стратегічним завданням нинішньої реформи вищої освіти в Україні є формування системи забезпечення якості вищої освіти, ключовим елементом якої має стати створення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство). Прийнятим у 2017 році новим Законом України “Про освіту” припинено повноваження попереднього складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, який за 3 роки так і не розпочав свою діяльність, і дано шанс на формування на конкурсній основі нового складу цього важливого колегіального представницького органу, який повинен стати потужним фаховим, незалежним та дієздатним експертним центром, що матиме довіру як закладів і здобувачів вищої освіти, з одного боку, так і роботодавців, з іншого.

Механізм формування нового складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, визначений Законом України “Про вищу освіту” (стаття 19), а також актами Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2017 р. № 926, від 31 січня 2018 р. № 41-р та від 29 серпня 2018 р. № 703, якими унормовано і утворено склад Конкурсної комісії з відбору членів Національного агентства, затверджено Положення про Конкурсну комісію та Положення про конкурс щодо обрання членів Національного агентства, в цілому відповідає завданням формування органу, відповідального за створення

в Україні ефективної системи забезпечення якості вищої освіти, та чинному освітньому законодавству України.

Конкурсна комісія, створена для організації та проведення конкурсного відбору членів Національного агентства, складається з дев'яти осіб, куди ввійшли *чотири міжнародні представники*, які делегуються від об'єднань Європейського простору вищої освіти (European Higher Education Area), зокрема: по одному представнику від Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти, Європейського студентського союзу, Європейської асоціації закладів вищої освіти, Асоціації університетів Європи, і *п'ять національних експертів*: по одному представнику - від центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, спільного представницького органу всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Національної академії наук України, Національної академії педагогічних наук України, національного об'єднання студентів України, що є членом Європейського союзу студентів (ESU).

Відповідно до частини першої статті 19 Закону України "Про вищу освіту" Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти складається з 23 осіб. Його склад формується із забезпеченням представництва не більше однієї особи від галузі знань та включає:

- 1) три особи, які обираються з числа представників всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців;
- 2) дві особи - з числа здобувачів вищої освіти першого або другого рівня;
- 3) не менше одного представника з числа осіб, які працюють за основним місцем роботи у:
 - Національній академії наук України;
 - національній галузевій академії наук (по одному представнику від кожної академії);
 - закладі вищої освіти державної форми власності;
 - закладі вищої освіти комунальної форми власності;
 - закладі вищої освіти приватної форми власності.

Конкурс з обрання членів Національного агентства тривав з 1 жовтня по 31 жовтня 2018 року. Його учасники, серед іншого, зобов'язані були подати такі документи:

професійне резюме державною та англійською мовами із зазначенням галузі знань (крім представників здобувачів вищої освіти та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців) та можливості працювати у Національному агентстві за основним місцем роботи;

мотиваційний лист кандидата у члени Національного агентства, складений у довільній формі державною та англійською мовами, щодо роботи у складі Національного агентства з пропозиціями щодо своїх функцій (обов'язків) обсягом не більше 5 тис. знаків;

документи, що підтверджують відповідність кваліфікаційним вимогам (володіння державною мовою може бути підтверджено документами у разі їх наявності);

додаткові документи, які кандидат вважає за потрібне подати (володіння англійською мовою може бути підтверджено документами у разі їх наявності).

До участі у конкурсі було допущено 116 кандидатів. Конкурсна комісія отримала звернення від двох громадських організацій і взяла до відома матеріал у виданні “Дзеркало тижня” щодо недоброчесності деяких кандидатів та врахувала цю інформацію під час прийняття рішення.

Кожен з учасників оцінювався за 10-бальною шкалою за 6-ма критеріями:

- професійні досягнення;
- дотримання у професійній діяльності академічної доброчесності;
- практика застосування у професійній діяльності стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти та Закону України “Про вищу освіту”;
- досвід роботи з міжнародними і вітчизняними організаціями, що працюють у сфері освіти, та освітніми проектами;
- досвід роботи чи навчання в іноземному закладі вищої освіти та/або науковій установі;
- володіння англійською мовою.

Перед тим, як порахувати загальну кількість балів по кожному з кандидатів, найвищий та найнижчий бали відкидалися як такі, що можуть бути наслідком упередженого ставлення до претендента. За сумою решти балів визначалося місце кандидата в рейтингу.

Конкурсною комісією на засіданні 5 грудня 2018 року, яке трансливалося онлайн на Фейсбук-сторінці Міністерства освіти і науки України, обрано 22 члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти - 9 жінок та 13 чоловіків. Зокрема, 3 особи представляють всеукраїнські об'єднання організацій роботодавців, 2 особи – здобувачів вищої освіти, 2 особи – Національну академію наук України, 4 особи - галузеві академії наук України (по 1 особі від кожної академії), крім Національної академії медичних наук України, 8 осіб - заклади вищої освіти державної форми власності (Національний університет “Кієво-Могилянська академія, Національний університет “Львівська політехніка”, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Сумський державний університет, Національний університет оборони імені Івана Черняхівського, Тернопільський національний економічний університет, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця), 1 особа - заклади вищої освіти приватної форми власності (Університет “Крок”), 1 особа – заклади вищої освіти комунальної форми власності (Київський університет імені Бориса Грінченка), 1 особа – інші організації. Одне місце залишилось вакантним за квотою Національної академії медичних наук України, оскільки були відсутні кандидати, що одночасно були б рекомендовані академією та працювали б в ній за основним місцем роботи. На цю вакансію оголошено додатковий конкурс з 1 лютого 2019 року.

27 грудня 2018 року Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1063-р затверджено склад Національного агентства. Наступні кроки - обрання ним

голови та заступників Нацагентства, формування Секретаріату. Уряд також ухвалив важливі зміни до Статуту Національного агентства, надавши йому більшу автономність, уточнивши низку процедур та прибравши певні корупційні ризики. Зокрема, змінено статус керівника Секретаріату – відтепер він призначатиметься головою Національного агентства на підставі рішення Національного агентства. Важливою зміною з метою уникнення конфлікту інтересів є також заборона членам Національного агентства працювати в його Секретаріаті. За інформацією Міністерства освіти і науки України, новостворене Національне агентство розпочне свою діяльність з початку 2019 року.

Обрані члени Національного агентства представлять такі 7 регіонів України: м.Київ -13 осіб (59%), Київську область - 2 особи, м.Львів - 2 особи, м. Харків - 2 особи, м.Тернопіль - 1 особа, м.Дніпро - 1 особа, м. Суми - 1 особа. Серед них 14 докторів наук (зокрема, 4 доктори економічних наук, 3 доктори біологічних наук, 2 доктори технічних наук, по 1 доктору філософських наук, філологічних наук, юридичних наук, педагогічних наук, мистецтвознавства), 4 кандидатів наук (по 1 кандидату історичних наук, економічних наук, технічних наук, військових наук), 4 особи не мають наукових ступенів. Враховуючи те, що один з докторів технічних наук представлятиме у Національному агентстві галузь 10 Природничі науки, а кандидат технічних наук представлятиме галузь 16 Хімічна біоінженерія, стає очевидним, що технічні галузі знань представлені недостатньо. З числа обраних 4 особи віком 21-36 років, 11 осіб – у віковому діапазоні 36-51 років, 6 осіб – у віковому діапазоні 51-66 років, 1 особа - вікового діапазону 66-81 років.

Відбір (обрання) кандидатів у члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти здійснено з дотриманням чинного законодавства, принципів гендерного балансу та галузевого представництва.

Учасники засідання відзначають, що обрання Конкурсною комісією складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти є важливим кроком на шляху створення системи забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Разом з тим, обрання складу Національного агентства позначено окремими недоліками, які в подальшому потребують законодавчого та нормативно-правового врегулювання.

Зокрема, обрані члени Національного агентства представляють такі 17 з 29-и галузей знань, передбачених Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 “Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти”: 01 Освіта/Педагогіка, 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 05 Соціальні та поведінкові науки, 06 Журналістика, 07 Управління та адміністрування, 08 Право, 09 Біологія, 10 Природничі науки, 12 Інформаційні технології, 16 Хімічна біоінженерія, 19 Архітектура та будівництво, 20 Аграрні науки та продовольство, 21 Ветеринарна медицина, 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, 28 Публічне управління та адміністрування, 29 Міжнародні відносини. Водночас такі важливі для економіки країни галузі знань, як 11 Математика та статистика, 13 Механічна інженерія, 14 Електрична інженерія, 15

Автоматизація та приладобудування, 17 Електроніка та телекомунікації, 18 Виробництво та технології, 24 Сфера обслуговування, 26 Цивільна безпека, 27 Транспорт та інші не мають своїх представників у Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти. П'ятеро членів Національного агентства не представляють жодних галузей знань (два здобувачі вищої освіти і три представники роботодавців). Крім того, експерти звертають увагу на спорідненість галузей знань 07 Управління та адміністрування і 28 Публічне управління та адміністрування, які мають по одному представнику в Національному агентстві.

Освітні експерти звертають також увагу, що серед обраних членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти немає представників від таких лідерів вищої освіти України, як Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", Львівський національний університет імені Івана Франка, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", Одеський національний університет імені І.І.Мечникова.

Спілка ректорів вищих навчальних закладів України зауважує, що частиною другою статті 19 Закону України "Про вищу освіту" передбачено різні підходи щодо квотування складу членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Так, якщо для представництва від всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців та від числа здобувачів вищої освіти першого або другого рівня встановлено чіткі квоти, зокрема відповідно три і дві особи, то для національних академій і від закладів вищої освіти різних форм власності - не менше одного представника від кожного з них.

Окрім того, до складу Конкурсної комісії з відбору членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, визначеного частиною шостою статті 19 Закону України "Про вищу освіту", на думку Спілки ректорів вищих навчальних закладів України, варто включити представника від громадських об'єднань у сфері вищої освіти та відповідно збільшити її кількісний склад з дев'яти до десяти осіб.

Така пропозиція обґрунтовується тим, що в Україні функціонують громадські об'єднання у сфері вищої освіти, зокрема громадська організація "Спілка ректорів вищих навчальних закладів України", Асоціація ректорів вищих технічних навчальних закладів України, Європейська асоціація педагогічних університетів та інші, які мають тісну співпрацю з освітніми громадськими організаціями та інституціями інших країн з питань забезпечення якості вищої освіти.

Окремі експерти звертають увагу на доцільність проведення співбесід з кандидатами до складу Національного агентства, оскільки конкурс фактично звівся до оцінювання поданих документів, що ставить під сумнів прозорість його проведення.

Також окремі фахівці висловлюють зауваження щодо формування складу Конкурсної комісії з відбору членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, куди відповідно до частини шостої статті 19 Закону України “Про вищу освіту” входить представник від центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки. Варто зазначити, що одним із обов’язкових критеріїв для входження Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти є закріплення на законодавчому рівні незалежного статусу цієї установи від вищих навчальних закладів, міністерства та політичних впливів (критерій 5 Статуту Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти від 07.10.2011р).

Однозначно про незалежність національних агентств зазначається і в Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, ухвалених на Міністерській конференції в Єревані 14-15 травня 2015 року: “Агенції повинні бути незалежними та діяти автономно. Вони мають нести повну відповідальність за свою діяльність та результати цієї діяльності без впливу третіх сторін”.

Окрім того, під час засідання Комітету з питань науки і освіти 19 грудня 2018 року його учасники звернули увагу на інші негативні моменти при обранні членів Національного агентства, зокрема, були підняті питання щодо проставляння балів кандидатам у члени Національного агентства членами Конкурсної комісії в незалежному форматі до початку заключного засідання Конкурсної комісії, щодо правомірності обрання членом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Бутенка А.П., який є проректором з навчально-методичної роботи приватного закладу вищої освіти “Європейський університет”, що не відповідає частині третій статті 19 Закону України “Про вищу освіту”, та Моркляника Б.В., який неідентифікований із жодним з 11 суб’єктів представлення, зазначених у частині другій статті 19 Закону України “Про вищу освіту” (керівник державної організації “Національний офіс інтелектуальної власності) та інші.

Звертаємо увагу, що окремі кандидати у члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти не погоджуються з результатами конкурсу та подали позов про визнання протиправним прийнятого Конкурсною комісією з відбору членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти рішення, яке оформлене протоколом засідання Конкурсної комісії з відбору членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 05.12.2018 року № 5. Справу розглядає Окружний адміністративний суд міста Києва.

Конкурсна комісія (українська частина) з відбору членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти надала роз’яснення з усіх проблемних питань, які були озвучені на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти 19 грудня 2018 року у процесі обговорення цього питання (додається).

Відтак, усі перелічені вище недоліки свідчать про те, що існує потреба внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” у частині, що стосується

формування складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та Конкурсної комісії з відбору членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Враховуючи зазначене, Комітет з питань науки і освіти **рекомендує:**

1. Інформацію заступника Міністра освіти і науки України Рашкевича Ю.М., першого віце-президента Національної академії педагогічних наук України, голови Конкурсної комісії з обрання членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Лугового В.І., Генерального директора Директорату вищої освіти і освіти дорослих Міністерства освіти і науки України Шарова О.І. про підсумки конкурсу щодо обрання членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти взяти до відома.

2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

2.1. Внести пропозиції щодо змін до законів України з метою впровадження використання Міжнародної стандартної класифікації освіти при формуванні переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

2.2. За підсумками проведення конкурсу щодо обрання членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з врахуванням пропозицій, наданих Національною академією педагогічних наук України, Спілкою ректорів вищих навчальних закладів України та іншими освітніми і науковими установами і організаціями, підготувати проект змін до Закону України “Про вищу освіту” у частині, що стосується формування складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та Конкурсної комісії з відбору членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

2.3. Внести зміни до Положення про конкурс щодо обрання членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 року № 703, передбачивши:

1) проведення співбесіди з кандидатами у члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;

2) підвищення ваги критеріїв, пов'язаних з обізнаністю кандидатів у європейських стандартах і практиках забезпечення якості вищої освіти, а також з їх практичним досвідом з відповідних питань.

3. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України:

3.1. Розробити перелік галузей знань, який відповідає переліку широких галузей Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО) та затвердити його в установленому порядку.

3.2. Підготувати зміни до Закону України “Про вищу освіту” та Положення про конкурс щодо обрання членів Національного агентства і забезпечення якості вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 року № 703, передбачивши встановлення мінімальної квоти для представництва від кожної широкої галузі знань МСКО у складі Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

4. Міністерству освіти і науки України спільно з Національною академією наук України, Національною академією педагогічних наук України, іншими національними галузевими академіями наук, Спілкою ректорів вищих навчальних закладів України надати пропозиції щодо:

- уточнення Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;

- конкретизації критеріїв ідентифікації кандидатів у члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з певною заявленою ними галуззю знань;

- уточнення неоднозначних формулювань Закону України “Про вищу освіту” та Положення про конкурс щодо обрання членів Національного агентства і забезпечення якості вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 року № 703, стосовно кількості галузей знань, за якими кандидат у члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти може претендувати на обрання, та показників, за якими має оцінюватися його відповідність цим галузям.

5. Надіслати це Рішення Кабінету Міністрів України, Міністерству освіти і науки України, Національній академії педагогічних наук України, Спілці ректорів вищих навчальних закладів України.

6. Контроль за виконанням цього Рішення покласти на Першого заступника Голови Комітету з питань науки і освіти Співаковського О.В.

**Перший заступник
Голови Комітету**

О.В. Співаковський